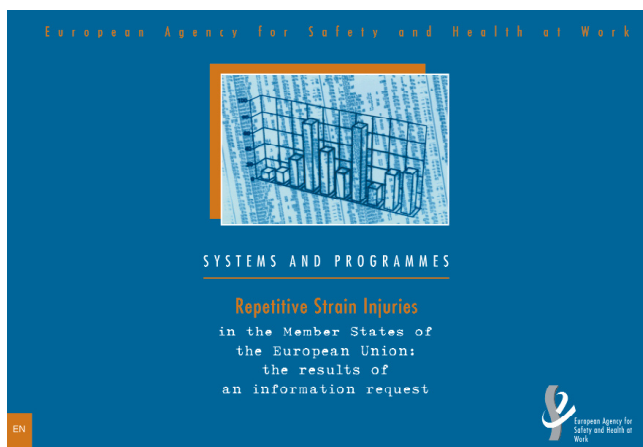

Poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov v državah članicah EU

Povzetek poročila Agencije

‘Poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov’ ali RSI je splošno uporabljan, če ne splošno dogovorjen izraz, ki obsega vrsto z delom povezanih kostno-mišičnih obolenj. Ta obolenja lahko prizadenejo tako zgornje kot spodnje okončine, vključno z rameni in vratom, zapestja, komolce in kolena, povzroči pa jih lahko delo, ki vključuje nerodne položaje in gibe, ali delo, pri katerem se gibi pogosto ponavljajo ali ki je hitro tempirano (glej poročilo Agencije Z delom povezana kostno-mišična obolenja vratu in zgornjih okončin).

Ta informativni bilten izpostavlja ugotovitve novega poročila Evropske agencije, Poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov v državah članicah Evropske unije, in temelji na rezultatih anketnega vprašalnika, razdeljenega leta 1999. Anketa je bila opravljena na zahtevo nizozemskega Ministrstva za socialne zadeve in zaposlovanje, ki je želelo izvedeti, kako različne evropske države opredeljujejo in ocenjujejo problem poškodb zaradi ponavljajočih se gibov ter kakšno politiko in ukrepe imajo na voljo za reševanje tega problema.

Poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov – Evropska perspektiva

- Za poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov ne obstaja nobena splošna opredelitev, ki bi se uporabljala v vseh državah članicah, čeprav imajo vse države določen obseg terminologije, ki se nanaša na takšna stanja, kot so obolenja zgornjih okončin.
- Metode zbiranja podatkov in razpoložljivi podatki o teh obolenjih se med državami članicami zelo razlikujejo. Vendar pa razpoložljivi podatki kažejo, da ta obolenja predstavljajo znatno tveganje na delovnem mestu.
- Pojavnost teh obolenj je povezana z vrsto opravljanega dela, pri čemer ženske pogosteje opravljajo poklice, pri katerih so bolj izpostavljene tveganju.
- Države članice sprejemajo različne pobude, katerih namen je zmanjšanje pojavnosti teh obolenj.

Politike vlad glede poškodb zaradi ponavljajočih se gibov

Številne države članice so izoblikovale posebne politike in načrte za preprečevanje z delom povezanih poškodb zaradi ponavljajočih se

gibov. Te pobude so različnih vrst in vključujejo:

- Preventivne akcije, usmerjene v specifične sektorje,
- Izboljšanje sistemov poročanja,
- Financiranje raziskav ali specifičnih študij,
- Izdelovanje informacijskega gradiva, smernic itd.,
- Protokole zdravstvenega nadzora,
- Oblikovanje akcijskih načrtov in ciljev za zmanjšanje pogostnosti.

Zdi se, da je v drugih državah članicah preprečevanje poškodb zaradi ponavljajočih se gibov del splošnega pristopa k preprečevanju tveganj, ki izhajajo iz dela, in izvajanju evropske zakonodaje. Poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov se lahko smatra za del večje skupine kostno-mišičnih obolenj, ki med drugim vključuje tveganje poškodb hrbta zaradi ročnega premeščanja bremen. To pojasnjuje, zakaj se nekateri primeri, ki so jih priskrbele države članice, nanašajo tudi na ročno premeščanje bremen.

- **Avstrija:** Leta 1999 je bila opravljena raziskava, da bi v uradni seznam poklicnih bolezni vključili poklicne poškodbe hrbtenice in tendinitis.
- **Belgija:** Ustanovljena je bila uradna delovna skupina za preučitev problema. Razmišlja se o uvedbi informacijske politike za delodajalce in delavce.
- **Danska:** Reševanje problema poškodb zaradi ponavljajočih se gibov je del akcijskega programa ministrstva za čisto delovno okolje v letu 2005. Skladno s sklepom parlamenta so socialni partnerji izdelali akcijski načrt, katerega cilj je zmanjšanje pogostnosti za 50 %.
- **Francija:** Več regij je poskusno uvedlo spremembe postopkov poročanja. Število poročil o poškodbah zaradi ponavljajočih se gibov se je v nekaterih regijah desetkrat povečalo in kakovost prejetih informacij se je občutno izboljšala.
- **Nemčija:** Programi za boj proti kostno-mišičnim obolenjem se osredotočajo na raziskovalne študije ter na prenos in izvajanje predpisov EU na nacionalni ravni.
- **Grčija:** Dejavnosti se nanašajo na izvajanje zakonodaje o varnosti in zdravju v zvezi s preprečevanjem kostno-mišičnih obolenj, ki izhaja iz okvirnih direktiv EU o delu s slikovnimi zasloni in ročnem premeščanju bremen.
- **Irska:** Načrtuje posebno reševanje problema v prihodnjem delovnem programu.
- **Luksemburg:** Načrti za leto 2000 vključujejo dva projekta v finančnem in gradbenem sektorju.
- **Nizozemska:** Zastavljen je bil štiriletni cilj zmanjšanja težav v zvezi s poškodbami zaradi ponavljajočih se gibov med delavci, ki delajo s slikovnimi zasloni, za 10 % (ali 100.000 primerov).
- **Španija:** Na državni ravni je bila izoblikovana politika, ki vključuje zakonodajo, izdajo tehničnih priročnikov in protokole o zdravstvenem nadzoru. Nekatere avtonomne skupnosti so sprožile raziskave z namenom izboljšanja delovnih procesov v določenih sektorjih in s tem zmanjšanja poškodb zaradi ponavljajočih se gibov (npr. sektor banan na Kanarskih otokih).
- **Švedska:** Z delom povezana kostno-mišična obolenja so eno od petih eno od petih prednostnih področij trenutnega triletnega

načrta Nacionalnega odbora za varnost in zdravje pri delu. Pobude so vključile nove določbe o ergonomiji za preprečevanje kostno-mišičnih obolenj, medtem ko nedavno revidirane določbe za delo s slikovnimi zasloni poudarjajo problem monotonega, ponavljajočega se dela s tipkovnico in miško.

- **Združeno kraljestvo:** Zadeva je bila prepoznana kot resen problem in izvaja se ukrepe v okviru obstoječe zakonodaje.

Določanje ciljev za zmanjšanje težav, povezanih s poškodbami zaradi ponavljajočih se gibov

Čeprav to še ni prav običajen pristop, so si nekatere države članice zadale kvantitativne cilje z namenom zmanjšanja pogostnosti poškodb zaradi ponavljajočih se gibov. Na Danskem je cilj akcijskega načrta s socialnimi partnerji prepolovitev količine ponavljajočega se dela. Švedska si je zadala specifični cilj zmanjšanja deleža žensk, ki dnevno dvigajo bremena, težka 15 kg, za 25 %. Nizozemska želi doseči 10 % zmanjšanje števila težav v zvezi s poškodbami zaradi ponavljajočih se gibov, povezanih z delom s slikovnimi zasloni, v obdobju štirih let.

Informativne kampanje o težavah, povezanih s poškodbami zaradi ponavljajočih se gibov

Anketa je odkrila mnogo primerov informativnih kampanj s ciljem preprečevanja težav, povezanih s poškodbami zaradi ponavljajočih se gibov. Nekatere pobude vodijo vlade v sodelovanju s socialnimi partnerji, kot so organizacije delodajalcev in sindikalne organizacije. Vendar pa kampanje redno organizirajo tudi druge organizacije, kot so sindikati sami. Kampanje lahko vključujejo izdelovanje in širjenje informacijskega gradiva, organiziranje seminarjev, pritegnitev inšpektorjev, da sprožijo polemiko, izbiro tedna za izvajanje dejavnosti na tem področju. Usmerjene so lahko v specifične sektorje ali specifična obolenja/tveganja, kot so na primer bolečine v hrbtu/ročno premeščanje bremen. Nekateri primeri so navedeni spodaj.

- **Belgija:** Nacionalni akcijski odbor za varnost in higieno v gradbeni industriji namerava začeti informacijsko kampanjo o poškodbah zaradi ponavljajočih se gibov za delavce v gradbeništvu.
- **Danska:** Socialni partnerji so izdali smernice o poškodbah zaradi ponavljajočih se gibov za prizadete sektorje. Danski organ za delovno okolje je istim sektorjem prav tako poslal informacijsko gradivo v povezavi s svojimi pobudami za zmanjšanje poškodb zaradi ponavljajočih se gibov. Informativna srečanja so bila organizirana tako na centralni ravni, za strokovnjake za delovno okolje, kot tudi lokalni ravni, za delavce v dejavnostih, v katerih se pojavljajo poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov.
- **Luksemburg:** Leta 1999 je bil organiziran teden za povečanje ozaveščenosti.
- **Nizozemska:** Leta 1999 se je začela informacijska kampanja vlade, katere cilj so bili delavci, ki delajo s slikovnimi zasloni, in njihovi delodajalci. Vsem podjetjem z več kot 20 zaposlenimi so razdelili CD-ROM in brošuro, da bi zaposlenim, ki delajo s slikovnimi zasloni, dvignili ozaveščenost o tveganjih in jih informirali o učinkovitih ukrepih proti poškodbam zaradi ponavljajočih se gibov.
- **Portugalska:** Začela se je kampanja za povečanje ozaveščenosti med delavci in delodajalci.
- **Španija:** Izdelane so bile informacijske brošure o specifičnih temah, kot so premeščanje bremen, drža pri delu, sindrom karpalnega kanala in slikovni zasloni.

Pobude za sodelovanje ali prostovoljni dogovori o poškodbah zaradi ponavljajočih se gibov

Obstaja vrsta pobud za sodelovanje ali prostovoljni dogovori s socialnimi partnerji, ki ponavadi potekajo na ravni sektorja, pri čemer socialni partnerji aktivno sodelujejo pri nacionalnih projektih ali projektih sektorja.

- **Belgija:** Potekajo pogajanja v gradbeni industriji. Utegnila bi voditi k dogovoru o omejitvi delovne obremenitve.
- **Italija:** Podpisan je bil dogovor o zdravstvenih delavcih (javni sektor) v sistemu preprečevanja v zvezi z okvirno direktivo.
- **Nizozemska:** Navezali se bodo stiki s socialnimi partnerji zelo ogroženih sektorjev, da bi se pogovorili o možnosti specifičnega prostovoljnega dogovora o poškodbah zaradi ponavljajočih se gibov. Nizozemski znanstveni svet za zdravje je bil naprošen, da doseže znanstveni konsenz o specifičnih z delom povezanih dejavnikih poškodb zaradi ponavljajočih se gibov.
- **Španija:** Na državni ravni so bili narejeni poskusi vzpostavitve sodelovanja med Inšpektoratom za delo in sindikati pri številnih kampanjah o poškodbah zaradi ponavljajočih se gibov v specifičnih sektorjih (proizvodnja oblačil in blagajniški/blagajničarke v hipermarketih), vendar se to ni končalo v kakršnih koli konkretnih akcijah. Nekatere avtonomne skupnosti so načrtovale številne projekte v specifičnih sektorjih.
- **Švedska:** Osebe Nacionalnega odbora za varnost in zdravje pri delu je vrsto let redno delalo v branžnih skupinah s socialnimi partnerji, npr. za hotele/restavracije in trgovine na debelo/trgovine na drobno. Ena od zadev, s katerimi se ukvarjajo te skupine, so kostno-mišična obolenja (vključno s poškodbami zaradi ponavljajočih se gibov).

Dodatna literatura

Celotno besedilo poročila v angleškem jeziku je na voljo na spletni strani Agencije <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/>.

Tiskano poročilo Repetitive Strain Injuries in the Member States of the European Union [Poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov v državah članicah Evropske unije], 32 strani, Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, 2000, ISBN 92-828-8804-5, lahko naročite pri Uradu za uradne publikacije Evropskih skupnosti EUR-OP v Luksemburgu (<http://eur-op.eu.int>) ali na njegovih prodajnih mestih.

Na voljo je prav tako Work-related neck and upper limb musculoskeletal disorders [Z delom povezana kostno-mišična obolenja vratu in zgornjih okončin], 116 strani, Buckle, P., Devereux J., Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, 1999, ISBN 92-828-8174-1, cena 7 EUR (v ceno ni vključen DDV). Na voljo kot navedeno zgoraj.

Informacijska kampanja EU o kostno-mišičnih obolenjih

'Obrnite hrbet z delom povezanim kostno-mišičnim obolenjem' je tema Evropskega tedna za varnost in zdravje pri delu, ki ga je organiziralo 15 držav članic Evropske unije v oktobru 2000. Agencija je izdelala informativne biltene in drugo informacijsko gradivo za podporo tedna. <http://osha.eu.int/ew2000/> je direktna povezava do informacij o Evropskem tednu.